

tekla Hrvate razdvojene i bez izgrađene zajedničke ideologije, koja bi najbolje zaštićivala njihove interese. Na taj način su oni bili nesprenni i u podređenom položaju prema Beogradu, a osim toga potpuno neobaviješteni o političkim prilikama u Srbiji i o stvarnim namjerama srpskih vladajućih slojeva, jer »nema sumnje, da se hrvatske stranke, napose Starčevićanci, ne bi mogle bile dovesti u Beograd, da su centralističke težnje srpske vlade u Zagrebu bile potpuno poznate«²⁰). Razumljivo je, dakle, da će tek događaji i okolnosti poslije 1918. godine biti u prilog nesmetanom razvitku radikalnog i ekskluzivnog hrvatstva.

IX.

Uporedo sa razvitkom hrvatskog nacionalizma razvija se i hrvatska nacionalna mistika. Svaka nacionalna mistika prolazi u toku svog razvitka u glavnom kroz dvije faze, koje odgovaraju dvjema osnovnim težnjama u razvitku građanskog nacionalizma. Težnja je građanskog nacionalizma u početku razvitka, da integrira, da poveže uzajamno u jednu individualnost sve dijelove i sve skupine, koje mogu da se povežu u jednu cjelinu, na osnovu izvjesnih zajedničkih simbola, kulturnih osobina i ekonomskih interesa. Uloga je nacionalne mistike na toj razini razvitka nacionalizma u tome, da učvrsti unutrašnju privrženost i među onim skupinama, čiji su

²⁰) Josip Horvath, »Hrvatska politika u svjetskom ratu«, Obzor Spomen knjiga, Zagreb, 1936, str. 65, cit. iz Dr. Paulove »Jugoslavenski odbor«.